

Blandet Dewey-utgave – pilotprosjekt

Nasjonalbiblioteket har i samarbeid med Kungl. biblioteket i Sverige og OCLC i sommer gjennomført et pilotprosjekt med deltakelse fra norske bibliotekarer hvor vi har testet hvordan en blandet norsk-engelsk Dewey-utgave kan fungere som arbeidsredskap.

OCLC er interessert i prosjektet med tanke på om de ønsker å opprettholde sin forkortede Deweyutgave (Abridged DDC) i den formen den har i dag. Sverige har i dag ingen Dewey-oversettelse, de har utredet det, men det er ikke tatt noen avgjørelse, og det å oversette deler av Dewey blir vurdert som ett alternativ.

For Nasjonalbiblioteket har pilotprosjektet gått inn som en del av utredningsarbeidet angående norsk webversjon av Dewey, hvor en blandet norsk-engelsk Dewey er et av alternativene vi vil vurdere. DDK 5 må ved en overgang til webversjon uansett oppdateres i forhold til gjeldende amerikanske utgave, vi kan ikke bruke DDK 5 slik den er. Ved en webutgave er vi også kontinuerlig forpliktet til å oppdatere for å følge den amerikanske utgaven. Vi har heller ikke lenger mulighet til å oppdatere den trykte DDK 5 etter behov slik vi for eksempel kunne gjøre med musikktabellen og deler av sosiologitabellen i tidsrommet mellom utgivelsen av DDK 4 og DDK 5.

Det finnes flere mulige alternativer til en oversettelse, og i en videre utredning vil alle vurderes:

1. Forkortet utgave på dagens DDK5-nivå
2. Forkortet utgave på linje med Abridged edition
3. Blandet utgave
4. Fullstendig oversettelse av DDC 22

Det å oversette hele den amerikanske DDC krever mange ressurser, og det er et spørsmål om det er hensiktsmessig for flertallet av Dewey-brukere i Norge. En fullstendig oversettelse vil kreve at det på en enkel måte blir mulig å forkorte numrene for mindre bibliotek. Den amerikanske forkortede utgaven vil antakeligvis bli for lite fininddelt.

Det er vanlig blant mange bibliotek i dag å konsultere den amerikanske fullstendige utgaven selv om man klassifiserer etter DDK 5. Universitetsbibliotekene og flere andre større fagbibliotek bruker den fullstendige DDC som hovedkilde. En blandet utgave kunne muligens kunne fungere som en felles Deweyutgave for norske bibliotek. Det er på bakgrunn av dette vi har funnet det interessant å samarbeide med OCLC og Kungliga Biblioteket om å se nærmere på dette alternativet. Vi ser i tillegg at en blandet utgave kan være et skritt på veien til en fullstendig oversettelse.

Det pågår også utredningsarbeid ved det tyske nasjonalbiblioteket og OCLC angående muligheten for parallellutgaver av Dewey. Dette er arbeid vi bør følge med i med tanke på hvilke muligheter det ligger her. Vi har ikke satt opp dette som ett av alternativene, da det mer vil være snakk om en kobling mellom utgaver på ulike språk enn et spørsmål nivå for oversettelse. Imidlertid kan det være aktuelt å se på denne muligheten i forhold til de ulike oversettelsesalternativene.

Hva er en blandet utgave?

En blandet utgave av Dewey vil for Norge si en utgave hvor innholdet dels er på norsk og dels på engelsk. Det norskspråklige innholdet kan være oversettelsesnivået i DDK5. Den norske terminologien er tenkt ivaretatt ved at registeret kan utvides med norske termer som vil vise til engelskspråklig innhold, og det er mulig med et parallelt engelskspråklig register som også

viser til det norsk-språklige innholdet. Registrene kan altså være parallelle uten at innholdet i tabellene er det.

En blandet utgave vil kunne gjøre det enklere å holde en Dewey-utgave à jour. De fleste endringene i DDC kommer på dypere nivåer enn i DDK 5 eller i den den engelskspråklige forkortede utgaven. Antakeligvis vil det bli enklere å holde en blandet utgave oppdatert ved å inkorporere de engelskspråklige innførselene uten å oversette dem med en gang. For Norge kan det være et skritt på veien til oversettelse av hele DDC.

Det vi ønsket å se på i undersøkelsen, var hvordan en blanding av en norsk- og engelskspråklig utgave fungerte som arbeidsredskap. Hvordan fungerte det å navigere mellom norsk- og engelskspråklig terminologi? Var det noen forskjell om man klassifiserte norsk- eller engelskspråklig litteratur?

Hvordan så testversjonen av en blandet utgave ut?

Testversjonen var i trykt form, den fikk dermed ikke fram de samme navigeringsmulighetene som fins i WebDewey, eller hvordan blandingen av språk ville fungert i en slik sammenheng. DDK 5 ble brukt som grunnlag. Den norske DDK 5 er en tilpasset forkortelse av DDC 21. Forkortelsesgraden er gjort i forhold til litteraturgrunnet i norske bibliotek. Den har noen spesialtilpasninger til norske forhold bl.a. når det gjelder pedagogikk, historie og geografiske områder.

For pilotundersøkelsen utarbeidet vi en blandet oversettelse av et utdrag fra pedagogikktabellen: 370-372.

Vi brukte nivået i DDK5 som basis for det norskspråklige innholdet, og vi oppdaterte klassebetegnelser og noter slik at de matchet tilsvarende klasser i DDC22. Vi lot spesifikt norske løsninger være selv om de ikke finnes i DDC22.

I forbindelse med oppdateringen av DDK5 til DDC22, måtte vi flytte noen emner i DDK5 til andre steder i tabellene eller underordnede klasser i det samme hierarkiet. Når emner ble flyttet til en klasse som var representert på engelsk, ble den norske termen som representerte emnet flyttet til den norske indeksen der det var mulig.

Her er et eksempel på hvordan **370.152** ser ut i hhv. DDK 5 og Blandet utgave:

DDK 5

370.152 Kognitive prosesser

Inkluderer: Hukommelse, læring, problemløsning, resonnement, tenking

Her: Intelligens

Læringsmotivasjon, se 370.154

Blandet utgave

370.152 Bevisste mentale prosesser og intelligens
Forminndeling kan brukes for bevisste mentale prosesser og intelligens behandlet sammen, eller for bevisste mentale prosesser alene

Inkluderer: Tenking

Her: Kognitive prosesser

Emosjoner, se 370.153/4: for Persepsjon, se 370.155; for Fantasi og kreativitet, se 370.157

- 370.1522 Memory
- 370.1523 Learning
For motivation to learn, see 370.154
- 370.1524 Reasoning
Class here problem solving

- 370.1528 Behavior modification [*formerly 370.153*]
Class behaviour modification methods of instruction in 371.39/3

- 370.1529 Intelligence
Class here multiple intelligences
For emotional intelligence, see 370.153/4

I DDC 22 endres klassebetegnelsen Kognitive prosesser til ”Conscious mental processes and intelligence”, som vi har oversatt til ”Bevisste mentale prosesser og intelligens” og ”Kognitive prosesser” alene flyttes til en Her-note. Bortsett fra ”Tenking”, er alle emnene i notene forbundet med klasser som kommer lenger ned i hierarkiet til 370.152. Termene i inkluderernoten under 370.152 er altså flyttet, med unntak av ”Tenking”.

Det som er tenkt, er at de som ønsker å bruke bare den norske utgaven, klassifiserer for eksempel en bok om ”hukommelse” i 370.152, ikke i 370.1522. Det er tenkt at det skal vises forkortelsestegn som angir norsk forkortelsesgrad, for eksempel 370.152/2 Memory Tekniske problemer gjorde at vi ikke fikk til dette i testversjonen, men de som var med på testen ble gjort oppmerksom på det,

De engelskspråklige underinndelingene fantes i noen tilfeller i DDK 5 som termer i inkluderernoter og registeret, resten ble oversatt til norsk, og finnes igjen som registertermer i Blandet utgave:

- 370.1522 Memory
Hukommelse : Pedagogisk psykologi

- 370.1522 Learning
Læring : Pedagogisk psykologi

- 370.1522 Reasoning
Problemløsning : Pedagogisk psykologi

- 370.1528 Behavior modification [*formerly 370.153*]
Atferd : Pedagogisk psykologi

- 370.1529 Intelligence
Intelligens : Pedagogisk psykologi

Hvordan ble undersøkelsen foretatt, og hvilke svakheter hadde den?

Undersøkelsen ble foretatt i juni 2008, og de som var med ble rekruttert på Bibliotekmøtet i Bergen. De var fra ulike typer bibliotek: Nasjonalbiblioteket, folkebibliotek,

Biblioteksentralen og universitets-/høyskolebibliotek. Utvalget var for skjevt og svarprosenten var for lav til at tallmaterialet kan gi en entydig konklusjon. Det var bare to med fra folkebibliotek, og ingen fra skolebibliotek.

Testen i seg selv hadde også noen svakheter. Det ble som tidligere nevnt fokusert på en blandet utgave som arbeidsredskap. DDK 5 ble ikke oppdatert i forhold til DDC 2, dermed ble ikke utgavene direkte sammenlignbare. Vi brukte den originale databasen med DDK 5-innførsler. Noen indekstermer som har kommet til i DDK 5 etter hvert, ble ikke inkludert verken i DDK 5 eller den blandede utgaven. (eks. "Mobbing", som en av titlene som skulle klassifiseres handlet om). Registeret til den blandede utgaven inneholdt flere indekstermer, da den var oppdatert i forhold til DDC 22, og det engelskspråklige registeret til DDC 22 var beriket både med mappede emneord fra LCSH og registertermer fra WebDewey. DDK 5 ble dermed ikke ytet full rettferdighet.

Allikevel ga kommentarer og svar på oppfølgingsspørsmål gode innspill for det videre arbeidet, og vi ønsker å presentere undersøkelsen som et nyttig utgangspunkt for en diskusjon om veien videre.

Gjennomføring av undersøkelsen

Undersøkelsen ble gjennomført ved at deltakerne ble bedt om å klassifisere til sammen 20 titler (10 på norsk og 10 engelskspråklige) etter hhv. DDK 5, Blandet utgave og DDC 22. De ble videre bedt om å vurdere hvilken utgave de foretrakk å bruke på de enkelte titlene. I tillegg ble de bedt om å svare på en del bakgrunnsspørsmål, og i etterkant av undersøkelsen stilte vi ytterligere noen oppfølgingsspørsmål. Av de 19 vi rekrutterte på Bibliotekmøtet, var det 12 som svarte (2 svarte sammen). Vi fikk to svar fra folkebibliotek, to fra hhv universitets- og høyskolebibliotek, Biblioteksentralen, fem fra Nasjonalbiblioteket, og én "andre".

Alle brukte til vanlig DDK 5, tre brukte også DDC 22 (ett av bibliotekene brukte DDC 22 som hovedkilde, og DDK 5 som støtte), én brukte WebDewey, to brukte eldre engelskspråklige versjoner (DDC 21 og DDC 20).

De fleste var fra bibliotek som klassifiserte mellom 5-10 000 titler eller mer 10 000 titler. Nesten halvparten klassifiserte også mer enn 90 % av titlene selv, dvs. hentet dem ikke fra andre kilder. Dette er ikke representativt for norske bibliotek. Folkebibliotek og skolebibliotek generelt klassifiserer en mye mindre andel av litteraturen selv.

For engelskspråklige titler ble DDC 22 eller den blandede utgaven foretrukket av de fleste deltakerne,

Ingen foretrakk å bruke DDC 22 for norske titler, mens den blandede utgaven hadde en noe høyere preferanse enn DDK 5 alene.

To av dem som deltok var entydig negative til å bruke Blandet utgave, de andre var i varierende grad positive.

De fleste mente at klassenumrene i DDK 5 bør styre hvilke klasser som er på norsk i en blandet utgave, dvs. at nivået i dagens DDK 5 bør beholdes.

På spørsmålet om hva som skal til for å gjøre Blandet utgave til et nyttig verktøy, var det allmenn enighet om viktigheten av et godt utbygd norsk register.

Vi spurte også om interessen for at det engelskspråklige registeret viste til norsk innhold. Dette var det mindre interesse for.

Kommentarer og oppfølgingsspørsmål

Det ble gitt muligheter til kommentarer i selve undersøkelsen, og i tillegg ga vi noen oppfølgingsspørsmål i etterkant:

1. Hva likte du ved den blandede utgaven? Hva likte du ikke?
2. Mener du vi bør utrede muligheten for en blandet utgave videre?
3. Hvis du i utgangspunktet betrakter en blandet utgave som nyttig, hva er det viktig å ta hensyn til? Er det for eksempel viktige sider vi har oversatt?
4. Har du noen forslag til hvordan en blandet utgave kunne blitt bedre?
5. Har du andre kommentarer til undersøkelsen i seg selv?

Responser på disse spørsmålene understreket ytterligere at det var delte meninger om nytten av en blandet utgave.

Det deltakerne likte ved den blandede utgaven, var at rammen var på norsk, at det var lagt til flere indekstermer, og det at man kunne ha den engelskspråklige utgaven ”rett i nærheten”, og at den blandede tabellen fungerte klargjørende i forhold til DDK5.

De som var positive, mente det fungerte bra å bruke nivået i DDK 5 som grunnlag for nivået på notasjoner, at det er mulig å holde en forkortelsesgrad som i dag samtidig som det er mulig å klassifisere dypere.

Noen mente at blandingen av språk var forvirrende, mens andre mente det var overraskende greit å forholde seg til det, og at det var enklere å ha hele Dewey fra én kilde, istedenfor som nå å konsultere både DDK 5 og DDC 21/22. Andre mente det var akkurat like greit å bruke DDK 5 og DDC 22 parallelt. En av deltakerne mente at registeret også burde vært blandet, et ”ordboksregister”.

Det var også delte meninger om hvordan det fungerte at norske registertermer viste til engelsk-språklige klasser.

Fra en av deltakerne ble det pekt på at det ville være en bedre idé med et felles nasjonalt/norsk emneordsregister med kobling til notasjoner fra forskjellige klassifikasjonssystemer som er i bruk, og ellers konsultere både en norske og den amerikanske utgaven etter behov, slik mange gjør i dag.

Det ble også pekt på at ikke alle behersker engelsk godt nok til å dra nytte av det engelskspråklige innholdet, og at man burde ha en undersøkelse blant de mindre enhetene for å avdekke dette.

Noe flere var inne på, var at det er viktig å vise grafisk hva som er norsk ”nivå”, og hva som er engelsk, for eksempel med farger og fonter. Det ble også sagt at det er viktig å kunne bruke den norske delen uavhengig av den engelskspråklige, og at det bør vises hva som er forkortelsesgraden hvis man ønsker å bruke ”norsk” nivå.

Det ble betraktet som negativt at det forsvant norske termer særlig i inkluderernotene.

Det er ikke nok med registertermer på norsk, det er viktig å kunne navigere på norsk i tabellene. I en webversjon av Dewey er mulighetene for navigering en av fordelene i forhold til en trykt utgave. Et eksempel på terminologi som forsvinner, har vi i eksemplet foran:

I DDK 5 er klassebetegnelse og noter ved 370.152 slik:

370.152 Kognitive prosesser

Inkluderer: Hukommelse, læring, problemløsning, resonnement, tenking

Her: Intelligens

Læringsmotivasjon, se 370.154

Begrepene ”hukommelse”, ”læring”, ”problemløsning”, ”resonnement”, ”tenkning” er videreinndelt i den engelske utgaven, og termene i inkludererernoten blir dermed flyttet til det engelskspråklige innholdet i Blandet utgave. Selv om termene blir igjen som indekstermer, mister man deler av den norskspråklige terminologien i selve tabellen.

En blandet utgave vil i mange tilfeller bare vise til noen aspekter ved et emne på norsk, mens den engelske vil vise til alle. Når man utarbeider registertermer, vil det være lett å overse visse plasseringer for et emne. Hvis man for eksempel lager en registerterm for ”hukommelse”, vil det være lett å overse at begrepet også finnes innen filosofi og medisin hvis det ikke er brukt som term i selve tabellen. Det er heller ikke gitt at man vet hvilken fagterm man skal slå opp på i det engelske registeret.

Det ble pekt på at det er viktig av språk- og bibliotekpolitiske grunner å ha et sentralt verktøy som Dewey på norsk.

Det at selve tabellene mangler norsk terminologi på enkelte områder, gjør også at det blir vanskeligere å bruke terminologien fra den norske Dewey-utgaven ikke bare som kilde for norske indekstermer, men også som kilde for å utarbeide emneord.

DDK 5 har enkelte spesialtilpasninger i forhold til den internasjonale utgaven. Dette gjelder på områder som språk, geografiske områder, historie, utdanning. Det er viktig at det blir avklart hvordan man kan håndtere dette.

Svarene på spørsmålet om vi burde fortsette utredningen varierte fra ”Nei” til ”Absolutt”.

Det ble det også pekt at man savnet en mulighet til å diskutere hvilke alternativer vi har i Norge, og at videre utredning av blandet webversjon av Dewey ikke bør skje uten at også de gjenstående alternativene behandles grundig.

Det var et gjennomgående trekk at deltakerne mente det var viktig med kontinuerlig oppdatering av registeret, at det er viktig med presise indekstermer og et godt norsk register.

Hva lærte vi av undersøkelsen?

Resultatet av undersøkelsen var sprikende, og undersøkelsen i seg selv hadde som vi har vist svakheter.

Allikevel mener vi både at det er ting som kom fram her vi kan ta med videre uansett hvilken versjon vi ender opp med, og også at det er verdt å utrede dette alternativet videre.

Uavhengig av hva hvilket nivå vi ender opp med for oversettelse, ble det klart at et godt norsk register er helt nødvendig. Den store vekten som ble lagt på selve registeret, kan nok også tilskrives det at vi testet en trykt versjon. Det det kanskje sier mest om er at det er viktig med mest mulig norsk terminologi.

I testversjonen var det en reduksjon av informasjon på norsk i selve tabellene, vi må se på om det lar seg gjøre å beholde informasjonen særlig i de norske inkluderernotene, og dermed også legge til nye norske termer i inkluderernoter ved oppdateringer i deler av tabellene vi ikke oversetter til norsk.

Et innspill som kom gjennom undersøkelsen og som er interessant uansett hvilken versjon vi velger, er å se nærmere på mulighetene til å koble sammen ulike eksisterende lokale registre med selve registeret til tabellene.

I en webutgave vil det være flere muligheter for søk på terminologi enn i registeret, og det blir viktig å undersøke hvordan en blanding av språk vil slå ut her.

Det vil være viktig å vise grafisk hva som er norsk "nivå" og hva som er engelsk, for eksempel med farger og fonter. Det ble også sagt at det er viktig å kunne bruke den norske delen uavhengig av den engelskspråklige, og at det bør vises hva som er forkortelsesgraden hvis man ønsker å bruke "norsk" nivå.

Hva gjør vi videre?

En av svakhetene med undersøkelsen var at det var så få folkebibliotek som svarte. Folke- og skolebibliotek utgjør mesteparten av brukerne av DDK 5, og det er viktig å finne ut hvordan en blandet utgave vil fungere for dem. Sammen med OCLC og Kungl. Bibliotek kommer vi til å lage en ny undersøkelse hvor formålet er å se hvordan en blandet utgave vil fungere for mindre bibliotek.

Da vil vi ta inn flere registertermer i DDK 5, og vi vil forenkle undersøkelsen noe. Bl.a. vil vi be om klassifikasjon av bare norske titler, og vi heller ikke be om at deltakerne skal fortelle oss hvilke klassifikasjonsnumre de har valgt for hver enkelt tittel.

Som nevnt innledningsvis er denne undersøkelsen et ledd i utredningen av en norsk versjon av WebDewey, en blandet utgave er bare ett av alternativene. Alle vil bli utredet med tanke på:

- Hva som er mest hensiktsmessig for norske bibliotek
- Hva som er mest hensiktsmessig for sluttbruker
- Ressursbruk for selve oversettelsesarbeid
- Ressursbruk for vedlikehold og oppdateringer
- Kostnader for bibliotekene

